

TIDEVARVET

den 25 juli 1931 innehåller:

En utredning och dess slutledning.
Ådalskommissionens rapport.

De två miraklerna.

Hagar Olsson:

"La France civilisatrice."

En uppgörelse med Frankrike är en uppgörelse med vårt eget föringskär.

Kvinnans uppror — mot mannen eller med?

Minister Alexandra Kollén: Aktivitet är den nya kvinnans lösen.

Doktor Jakob Billström: Ömsesidig hjälp utan utmaningar.

Doktor Gunnar Barkow: Intressegränser gå icke mellan könen.

Pier Guдро skriver om fejden mellan Fasciststaten och "den italienske avfällingen".

Ford bör inte vara någon idol för ungdom!

Måste världen ha fängelser? är en fråga som kastas fram i alla länder.

Lilly Arrhenius

Vad är som varannan för utlösningen om funktionalismen: professor Ragnar Österberg, redaktör Arthur Engbergs och professor Andreas Lindbloms.

Nästa nummer av Tidevarvet utkommer lördagen den 8 aug.

Vad har hänt?

ÅDALSKOMMISSIONEN HAR LAGT FRAM SIN RAPPORT. Den utnämner i sitt bifästliga dispositioner till Ådalskommitténs bemötande vidtagits såväl av vissa civila som militära myndigheter. I onsdagens statsråd har beslutats att anställa åtta mot de befattningshavare, som enligt kommissionens undersökning må anses hava brutit i fullgörandet av sin tjänsteplik, eller eljest gjort sig skyldiga till brottligt förfarande. Åtta kommer eventuellt också att väckas mot enskilda personer som felat.

TYSKLANDS MINISTRAR BRÖNING och CURTIUS ha rest för förhandlingar till Paris. På måndagen öppnades ministerkonferensen i London, dit de båda herrarna följde. Välkommandet var vänligt. Tysklands ekonomiska läge skall fortfarande dryttas, för att om möjligt en lösning må finnas. Meddelandena äro tveksamma. Ämnet är ömtåligt och utsiktterna ovissa. Där långer ännu mycket på Frankrikes röst.

"La France civilisatrice" Fasciststaten och "den italienske avfällingen".

av HAGAR OLSSON.

Av PIER GUĐRO.

I dessa tider av härdnackat fransk motstånd har man åter fått höra många hårda ord om Frankrike — det förhärjade, förblindade och egoistiska Frankrike, Europas ständiga föroshärd, världsfredens stötesten! Inget land har väl blivit så älskat och dyrkat av främlingar som just Frankrike — men skarorna av dess trogna här börjat glesna. Mången, för vilken Frankrike varit frihetens och humanitetens förlovade land, har känt sig besviken inför Frankrikes motstånd mot en humanare politik, inför dess ständiga utbrott av förföljelserna, dess hysteriska tjuv om säkerhet och garanti. Det har fränställt som en ödet ironi att revolutionens klassiska land avslöjat sig som den främsta bäraren av en militäristisk maktpolitik och en reaktionär ideologi.

Den besvikelse har fött en bitterhet som varken vill förstå eller förlåta. Så bitter blir man bara, när man blir besviken i kärlek. Frankrike har varit Europas stora kärlek. La France civilisatrice har varit alla européers ämtliga hemland. Det är just denna omständighet som gör »problemet Frankrike» så komplicerat. För att få den rätta inställningen till det, måste man tänka på Frankrike, inte såsom stat, utan såsom civilisatorisk världsmakt — La France civilisatrice. Då skall man förstå, att ropet på garanti och status quo, motståndet mot alla eftergifter, här öppjare ösaker än blott en tillfällig maktpolitik, att det har sin upprimmelse i själva den franska civilisationsideen, vars välsignelser kommit hela mänskligheten till del.

Det är den heliga Johannans inspirerade drag som möter oss, då vi fixerar begreppet »La France civilisatrice». Det är inte för intet hon uppbjött till nationallösheten, det är inte för intet hon — i den franska kulturmytologiens yttersta stund — blivit den populäraste franska gestalten, omskriven, omdebatterad som så, älskad och dyrkad. Den tvösvissa jungfrun från Domrémy är den franska civilisationsidéens sannaste och (Forts. s. sid. 6.)

Ny kurs i Ryssland.

Det är en svag tröst för Europa men ändå någon i dess nuvarande förvirrade och olyckliga läge, att inte heller i Ryssland allting går efter önskan. Det har visat sig att hinder och svårigheter tornat upp sig mot 5-årsplanens genomförande. Ett stort underskott konstateras i avkastningen från kolgruvorna, vilket huvudsakligen är att föra tillbaka på psykologiska orsaker. Det är inte längre frågan om att skulden ligger i sabotage från de anställda ingenjörerna, när har skett misslag i tillämpningen av de kommunistiska teorierna.

Enligt Stalins efter västeuropeiska begrepp ofattigt franska erkännande, ha tre väsentliga misslag begåtts. Man har trott att en partigröpp kommunistisk övertygelse kvalificerade för ledningen av de industriella företagen. Man har försämt att söka tillgodogöra sig den inhemska skolade fackskapskapen utanför proletariet. Man har i samband med feda-garsveckens införande fått ett sådant system vid de industriella företagen, att ingen under detta ständiga malande i skift har ansvar för misslag och lättja i arbetet men heller ingen får erkännande för ett gott arbete. Allt detta hotar resultatet av 5-årsplanen, och gör att man icke får ut det man väntat av de nya stora anläggningarna.

Botemedlen äro drastiska. De kommunistiska driftedarna skola vika för kvalificerat folk, och för att fylla behovet skall man söka samarbete med borgerliga experter. Man vill försöka en ny taktik med dem, bemöda sig att få dem med i lojalt samarbete i stället för att förlama deras initiativ genom ständiga misstankar för sabotage eller helt hålla dem (Forts. s. sid. 6.)

Måste världen ha fängelser?

Under efterkrigstidens tumult i Bayern, när den ena dagens härskare över näste kunde förvandlas till morgondagens renegat och förbytaren, blev en professor och konst-kritiker vid namn Georg Fuchs för någon politisk försöcke dömd till 12 års tukthus. Han avtjänade 5 år av sitt straff men blev beändad då rikspresidenten von Hindenburg fylldes åttio år. Professor Fuchs har nu givit ut sina anteckningar från fängelset i en utförlig och synnerligen gripande bok, som kan kallas Vi fångar. (Wir Zuchthäuser, Albert Langen Verlag, München, 1931.) Det är en ytterst skälig, på egna erfarenheter och muntligt meddelade levnadsöden uppbyggd bok, och icke desto mindre — en skällvande protest mot det straffsystem, som det nuvarande samhället med sådan hänförelse företagit sig att odla. Särskilt slående framträder fängenskapens meningslöshet i de fall, då den straffade — som författaren nämmer flera exempel på — har kommit direkt från kriget och begått sina brott som en följd av den förtärande livshunger och frihetsbegär, som den påfrestade fångenskapen i krigssystemet och skyttegraven alstrat hos honom. Ett begär efter njutning och sorglöshet, som i sina angrepp på den mänskliga balansen får den bästa bundsförvant i den av kriget snedvridna världsutställningen av män-

skloknat. Förd till Rom blev den räddad och omgestaltad till världsreligion.» Omhända den katolska kyrkan är därför för honom liktydigt med att arbeta för »stärkandet av Italiens andliga imperium», få andra folk att ännu mer erkänna Italiens smoraliska supremat.

"Vi ha återgivit Italien åt Gud!"

Påven å sin sida önskade »försönigen» för det första därför att »fångenskapen» längesedan blivit meningslös. För det andra därför att han hoppades att genom att uppnå ett konkordat kunna nå till större möjligheter att skydda de uppföringsideal kyrkan och följaktligen också han omfattar och som han med så stor oro såg av fascismen hotade. Därav hans ofta citerade jubelrop den tolfte februari 1929: »Vi ha återgivit Italien till Gud och Gud till Italien.»

Mussolinis dröm om den romerska frågens lösning.

Kom så i alla fall »försönigen» den 11 februari 1929. Hur kunde den någonsin komma till stånd, fråga sig många numera. Mussolini hade redan från sin första begynnelse som statsman drömt om att bliva den som skulle lösa den ännu den tionde februari 1929 som »fullständigt oösliga» förklarade »romerska frågan». Han skulle tillägga alla sociala tvister och ens alla klasser, han skulle också önska kyrkan och staten, d. v. s. hela det sår som sloges 1870, och därigenom få vad han kallade »alla italienska krafter» att enas i arbete för Italiens storhets skull.

"Hade Jesu sekt stannat i Palestina . . ."

Areligiös som Mussolini är, står han nämligen likgiltig inför katolicismens metafysiska innehåll, medan han beundrar den katolska kyrkan som svårdare och fullföljare av den romerska imperiantekens. D. v. s. han ser i den ett slags Italiens speciella nationella egendom. Till andra nationer har katolicismen importerats, men i Rom (alltså Italien) har den frambragts. »Hade Jesu sekt stannat i Palestina», sade ju Mussolini i deputeradekamraren i maj 1929, »hade den dött som alla judiska sekter som flammat upp och

Statsmonopol på ungdomen eller kyrkomonopol?

och att denna sedan blivit allt bitterare och bittrare. »Fasciststaten omfattar allt och alla», säger Mussolini. »Dess ideal måste inpräglas hos de unga från och med att de börja tänka och fatta. Det är mycket bra med mildhet, undergivenhet och andra s. k. kristliga dygder. Men de vill inskriva i våra Ballila-föreningar, de skola försätta det verk vi med vår revolution begynt och försvara det mot vem som än söker anfälla och skada. Kyrkan skall stå vid vår sida som vår hjälpare. Men först och främst och sist skola alla vara fascister.»

»Staten har naturligtvis rätt att bestämma om medborgerlig, politisk, militär fostran», svarar påven. »Men kyrkan kan ej ge avkall på sin rätt att självständigt bibringa den religiösa och moraliska uppfostran som står i överensstämmelse med dess läro. Monopolisera ungdomen så som fascismen vill, är detsamma som att tillerkänna staten fullkomligt händisk dyrkan.» (Forts. s. sid. 6.)

Villaspekulanter

Vid köp av villa i Appeliken, Alsten, Nockby, Smedsälten eller annat samhälle, vänd Eder med förordning till oss. BALDERS FASTIGHETSBYRÅ Hoglandstorg 30, Alsten. Telefon: Alsten 1006 & 1100

(Forts. s. sid. 5.)

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMMITTE:
*Ella Wägner,
Elisabeth Tamm,
Ada Nilsson,
Honoria Hermelin.*

REDAKTOR:
Carla Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utömmen varje helgdag.
Stapelplan 1-3, 2 tr., Stockholm.
Tel. N. 48 42, 182 13.

ADVOKATER

Ledamöbler av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén.
Ledamöbler av Sveriges Advokatsamfund
Herkelegatan 14 (1. & 2. Vattug.)
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvssaker,
konfliktsaker och testaments-, förvaltningsuppdrag. Även skriftliga förfrågningar.

S:t Görans Begravningsbyrå

Jenny Larsson
FLEMINGGATAN 60.
Tel. K. 47 24.
Ombeställjer allt vid dödsfall.
Eldbegängelser. Balsameringar.

Frälsningsarméns

Alkoholihem

Kurön

(Ämnetjurs statsbidrag)

Två timmars ångbåtsresa från Sjöhm

Prospekt och friga handlingar skickas gratis.
Sofieholmstraven, Östermalm, 24, Stockholm.

när jag blev världens lyckligaste fru

hade jag klart för mig, att kredithandel är en av världens värsta fiender. Vår ekonomi skulle från början ligas på en säker grund. Konstanthandel blev min paroll. Jag förstod att i den butik, där alla köpa kontant, skulle också jag köpa bäst. Därför gick jag redan från första dan till den kooperativa butiken. Jag ger också alla andra nygäta det rådet:

gör pengarna dryga - köp kooperativt

Den 25 juli 1931.

En utredning och dess slutledning.

Adalskommissionen har avgivit sitt betänkande, dagspressen har gjort sina utdrag. Den säger att kommissionen lägger skulden på ormsymptomerna för att försvåra militären och att kapten Masterson blivit revyad från förtalet, därför att han haft orat att alltid bli missförstod eller själv missförstod. Den säger också, att kommissionen bevisat att dödsakten i Lunde lossades utan orsak, att befälhavarna handlade fullständigt huvudstolt och att rapporten om Adalen är en skarp anklagelse. Man läser vad man önskar. Kvar står vissa fakta, som framläggs och vissa fakta, som aldrig bli utredda. Men genom utredningen torde ha fastslagits ordningsmaktens villighet och militärens omlämplighet att upprätthålla ordning. Det synes vara ett ganska svagt försvår, i samma stiel som när man anför fylleri som förmlidande omständighet. Klart är att strejkrörelserna blivit utsatta för rå missandel. Att demonstranterna på Kristihimmelfärdsdagen hade för avsikt att öva våld har dock ej kunnat påvisas, ej heller att det skötte. Militärens skarpa skott äro likväl oförankomliga, fast ej nödvändigheten därav.

Kommissionen främställer slutligen vilket omlämpligt medel för ordningens upprätthållande militären är i sådana fall, där det icke är fråga om att möta öppet beväpnade motståndare och vädjar till statsmaktens att för framtiden söka förekomma ett uppreppande, dels genom förbättrande av polisväsendet, dels genom åtgäringande av större kontakt mellan ordningsarna av folksamlingar och ordningsmakten.

Denna slutkläm av en enig kommission är ganska egendomlig. Att det ej är lämpligt att bekämpa oroligheter i ett land med militär är gott och väl. Men låt oss dra ut konsekvenserna. Vartill skall militären brukas. Att skjuta på annan militär? Menar man att krig kan föras enligt mellan militär. Detta med vår tids stridsmedel. Eller att man har rätt att döda den civila befolkningen bara den talar ett annat språk? Dessutom kunna vi ej tro att problemet är så enkelt, att man kan förekomma kra- valler genom överenskommelser mellan myndigheter och demonstranter. Även om detta är önskvärt lär det knappast lyckas utan att gå till grund- den med själva orsaken, här strejkrörelserna och i allmänhet samhälls- inställning, former och rättfärdighetsbegrepp. Om tryckfriheten inskränkes och klassdomar fallas så kan det gå till en tid, men kommer att ta en ända med förskräckelse. Det är inte sättet att förekomma ett uppreppande av olyckorna i Adalen. Det är att framkalla dem i ännu ödesdig- rare och onådiga former.

De två miraklerna.

Bland tidningsrens alla andra enkla försök att i allmänhet, och sommarlid i synnerhet, finna spalt- fyllda, har Stockholms-Tidningen företagit en prövning av »det ideala äkta paret». Det hela är så barn- ligt, att man inte skulle ägnat det nå- gon som helst uppmärksamhet, om inte den upptäckning om kvinnan, som ligger bakom valet av tilldel- ning av första pris, nu förskömmat väl ofta. Det torde vara på tiden, att den blir ihjälslagen.

Ovannämnda första pris, som för- ärats »de två, som vann varandra», och som anses vara tidens idealpar, bevisar, hur lätt det är att få pris med lämpliga åsikter. Vi ska inte gå närm- re in på framställningarna av »hans och »hons». Det är endast ett uppreppande av en förgänglig tids- föreställningssätt, vilket ju blir så ga- lett, när tiden är förgänglig, och fö- ställningssättet stannar kvar. Men vad det hela avser — och det är där- för vi vilja sjunga ut — är, att kvin- nan enbart är till för att vara barn- föderska och hushållerska, något som kallas att »gå helt upp i sitt hem». Hon skall vara snäll och beskedlig och långsam och godtrogen m. m., med andra ord: ett värnlöst byte. Om hon till äfventyrs önskar någon för- störelse bör man underhålla henne med dans. Man skall ej heller fören- na henne att läsa, men som lektyr anbeftals särskilt veckotidningar. Ä berättelsens art framgår, att därmed knappast menas en reklam för Tide- varvet, utan i stället för dessa ovan-liga, brokiga häften, som alltid för- sätter en på dåligt humör under järn- vägsresor, både för de att utbydas och köpas. Och de ska väl innehålla matrecept, moder, kärlekshistorier m. m. Kvinnsak är dock oförklar- både ekonomiskt, socialt, politiskt, in- tellektuellt, moraliskt och andligt, så- dan är tidens löse.

Inför allt ordande och talande kommer man önskt att tänka på Kell- gens dikt »De två miraklerna»: I gamla testamentets dagar En äsna talar har, en enda, som man vet Med någon större säkerhet. Det Bileams äsna var. Dess tal, om er behagar Var icke just så helt upp av sir- lighet Men det var kort och enkelt, en stor väsentlighet. Och se'n har nöden inga lagar. Vad utväg vill ni väl i stik omstän- dighet, Hon skulle ta, det stackars öket, Ställd mellan ängels svär och stryk av sin profet. Och likväl ansägman försöket För underverk — också bland juda menighet. Vad större underverk, om någon här blev funnen (en ängel eller ann bra karl) Som ägde makt att tysta munnen På åsnorna i våra dar!

Fords janusansikte.

En amerikansk industrimagnat och mångmiljonär inbjöd en gång under kriget en krets pacifister att göra en fredaresa till Europa. När han landade i Norge med sina gäster fann han att Europa ställde sig skeptiskt och ogillande till företaget. Han drog sig då tillbaka till sitt ho- tellrum, utgav sig för influensa. På natten klädde han på sig, drog ner resmössan, slog upp kragen, smög sig bort från hela äfventyret ner till hamnen och tog en båt hem.

Kort därpå inbjöd han en grupp ansedda intellektuella från de neutra- la länderna att samlas till en konfer- ens för att arbetat ett förslag till fredsmiddling. Mycket snart er det de antagit hans inbjudan låt han dem först gå till hans skulle bestämma både arbetsresultat och tid för arbetet. Lydde de inte så drog han in penga- ren. Slutligen låt han sina kreatur köra gästerna på porten med en spark. Kort därpå ställde han alla sina resurser till krigsindustriens fö- rogande.

Vem var denne herre som enligt våra begrepp handlade både tegt, brutalt och penningdrygt?

Ju, det var Henry Ford, en av världens mest kända personer, höjd till skyarna för sin förmåga att organi- siera en industri till sina arbetares, sina kunders och sin egen fördel på en gång. Det var den mannen som sattes upp som västerländsk symbol mot Österlandets i Gändvis person.

Hur kan det hänga ihop? Många ha trott så fromt på avogden Ford att de förklarar hans uppträdande år 1915-16 så att han var ett oskyldigt offer för sina egna kreatur. Andra ha låtit dessa drag ur hans historia stå oförklarade utan sammanhang med geniets och människoväns- egentliga karaktär och verk.

Men där finns ett sammanhang. Bakom den störstafliga reklamens Ford och det förlysta och milda je- endet som nyligen prydde Dagens Nyheters första sida samman med en vördnadsfull intervju, finnes alltid densamma Ford: en fullkomligt hän- synslös människa i kraft av sin enor- ma rikedom, men en man som icke är modig nog och hälsynslös nog att våga stå för vad han är, utan därför måste annonsera upp sig själv som en människokniv.

Arbetarnas mening om Ford när den då och då har kommit till synes är att de goda lönerna äro lockmedel som dra folk in i ett helvete, ur vilket de inte komma dan för än de stupat eller avsedes. De hanteras långt sämre än Fords maskiner, men de, hetsas, utsagas och brutaliseras, inte av Ford själv förstods, men av hans kreatur. Ford köper upp gamla bil- ar för 20 dollar stycket och använ- der skroten men människoskroten bryr

han sig inte om. I The New Republic för mars läses en skildring från Fordverken som sammanfattar allt vad man då och då hört viskas om Ford.

Det är mycket givande att jämföra Fords uttalanden till intervju- ren för »snyssnanda tidning med en artikel om »Fords silent partners», som står i värnåret av den ameri- kanska tidningen The unemployed.

Familjen Fords vinst på sitt indu- striföretag var, heter det där, för år 1929 den nästa summan av 81,797,861 dollara. Men när Ford själv talar om för intervjuaren hur han höjde arbetarnas löner efter detta vinstår med en dollar om da- gen, så förklarar han att det kunde endast bli möjligt genom att han som arbetsgivare måste arbeta hårdare än förut för att — en vink åt svenska bilköpare — kunna göra bättre va- rar till lägre priser. Vidare säger han: »Jag anställer helre 10 man som arbetar 7 timmar om dagen än 20 som gå på halvtid, emedan de 10 då få ett överskott att köpa indus- triens produkter för». Hade han velat säga hela sanningen skulle han ha fortsatt: de 10 utan arbete har jag ingen or för, dem tar staden De- troits understödsfond om. Men det hade han inte. Han förklarade tvärtom att »de inte tfor på välgo- renheten och att det är industriens egen sak att bereda hjälps. Att han inte tror på välörenheten är kanske riktigt, ty han lär icke subscribera ett rött öre till den fond som bara på en månad i år, januari, betalade ut 720,000 dollara till sådana Fords ar- betare som ha semester utan lön och stå till disposition då högsäsong kommer. Hans som är hyggeligare, men hans bidrag till fonden är endast 15 procent av vad staden Detroit får betala åt Fords arbetare. Och då är att märka att Fordverken ligga strax utanför stadsgränsen och inte betala någon skatt till Detroit.

När Ford vinner öddlighet för sina bilar, bör det inte glömmas att han vunnit det till priset av ett hän- synslöst och farligt experiment med människor. Han kan vara intressant som en typ vilken äger den puritanske af- färsmannens egenskaper i förstoring in till karikatyr. Det kan kanske löna sig att utforska i vilken grad en sådan person bedrager sig själv och låter förblinda sig av sin egen själv- reklan, kanske intressant att reda ut härvan av hans piruett, geniala, fam- iljemässiga och arbetsgivaregymna drag, hans idealism och realism. Men någon idel och föresyn för un- god bör han inte vara.

CLARTÉ

Tidskrift för socialistisk politik och kultur.
Redaktion: Ernst Barany, Leif Björk, Bengt Helger, Yngve Kläppe, Arnold Ljungdahl.
Prenumerationspris 3 kr. pr. helår.
Postbox 433.
Postgiron 2847, Stockholm.

Kom ihåg att insända pre- numerationsavgiften för Tidevarvet för andra halv- året! 3 kr. Postgiron: 1544

Kvinnliga Medborgarskolan vid Fogelstad

Kurser i medborgarskapskap under 1931

Historia med statskunskap, psykologi, kommunalkunskap, mötesteknik, dis- kussioner över aktuella politiska och sociala frågor. Gymnastik och sång.
Vårkurs ... 23 april-25 juni
Allm. orienterande kurs 15-25 juni
Sommarkurs ... 9-31 juli
HÖSTKURS ... 8-30 SEPTEMBER

Stipendier kunna sökas. — Begär prospekt hos

Rektor HONORINE HERMELIN
FOGELSTAD - JULITA

Funktionalismen i Genève och på Skansen.

Funktionalismens anklagare framträder från de mest oväntade håll. En social arkitekt, som tar sikte på massornas behov, avhånas av en arkitekt och en socialist. Samtidigt tas funktionalismen i försvar av en konsthistoriker och musichef. Ragnar Östberg har av skäl, som hittills rå höljda i dunkel, blivit den enda svenske representanten i den nystartade *Kommittén för litteratur och konst* i Genève. Hans första insats i den europeiska politikens centrum var ett anetama övert funktionalismen. Den nya arkitektur, i vars tecken det europeiska bostadsproblemet måste lösas.

Det gällde — naturligtvis — för den obotliga individualisten och esteteten att i avstånd från konstens och arkitekturens användande i det praktiska livets tjänst. »Rörande arkitekturen föreligger således här en medveten social inriktning, som det synes mig utomordentligt nödvändigt att just vår kommitté intar motsatsställning till.» Man känner igen argumentet: huset skall vara till för flånörerna och turisterna, inte för dem som skall bo i det!

Visserligen slutade Östberg sitt anförelse med att »Varenda människas kräver en bostad — ett hem.» Men destörinnan hade han med M. de Reynolds ytliga antieskaraktäriser den sociala arkitekturen som uttryck för en civilisation, byggd på »massa i stället för kvalitet.» Man

lar svårt att tro på Östbergs ömmande för avarenda människas då han talar om målet intar ett vilja acceptera den enda framkomliga vägen till målet.

Den mannen skall enligt vad det förhåller, nu få ett sårbart ställigt bostadsområde vid Hamnarbyleden! Måne också här »kvalitetens» skall skyddas från »massans» fördrägliga inflytande genom trapptavlar, sådana varmed Östberg vill smycka det stora allfärspatset vid Norrmarksstora!

Ungelär samtidigt höll redaktör Arthur Engberg på Skansen ett tal där han fördömde funktionalismen jämte — futurismen, jazzen och lankretacksposen! Ingen pacifist förnekar den värdefulla insats, Arthur Engberg har gjort och alltfjämt gör i avröstningsfrågan. Hans tal om *Klassen och natten* på Skansen var i allt, som inte förde arkitekturen, klartänkt och formellt lysande. Men det är djupt beklagansvärt, att denne socialist i funktionalismen inte sett något annat än en dekadent estetisk nödsdykt.

Lustigt nog går hans argumentering stück i stäv mot Ragnar Östbergs. Medan denne stampar över nya arkitekturen som simpel masskultur, ser Engberg i funktionalismen »de härskande klassernas andliga lysosionism.» Då såg i alla fall Östberg klarare, då han yttrade, att den stora massans nyttebehov kräver funktionalismens förökning av byggnadsproblemet. Om Engberg försiätt detsamma, hade han från sina socialistsiska utgångspunkter inte utan god kunnad karaktärisera Ragnar Östbergs och en arkitektkritisk cyniker. Och han hade inte föllt det underliga yttrandet: »Vad har arbetarklassen gjort för ont, eftersom den i sin upp-gång skulle göras ansvarig för den smärkriking (1) som betecknar en nedgång?»

Efter Engberg talade professor Anders Lindblom. Om inte talen varit färdiga i förväg, skulle man ha kunnat betrakta Lindbloms anförelse som ett svar på tal. Vidsynt ställde han problemet så, som det borde ställas. I en förtäfflig utredning av ämnet *Hembygdsromantik och verklighetens* framhöll han, hur mycken den gamla enhärliga byggnadskulturen hade ett lösa genom sin stilkänsla, sina proportioner, sitt ödmjuka sätt att underordna sig omgiv-

Några drag från ärkebiskop. Söderbloms ungdom.

Det »strålände, bländande hos ärkebiskop Söderblom, även då han icke direkt stod som utförare av Guds råde, men omgiven av ungdom, av förövaren, av ströbar styrka, blänkande själv mot nya världar som nya tillhörde drömmens tyner, ligger ännu kvar i tusendens och åter tusendens kinnar.

En av ärkebiskopens landsmän i Gästrik- och Årebygd satte under studentåren, några kyrkobeskrifter, berättar om den tid, då man allra först i den yngre lärde ande mannen, som skulle komma att klappa på frimordens port.

År 1892 var Nathan Söderblom studentens ordförande. Gästrik-hälsingarna hade redan då stor orsak att vara stolta över sin ordförande. Redan denna tid framträdde snillet och den personliga hänsynräkande makten hos Söderblom.

Den 6 november detta år höll han vid den »svanliga» Gæst-Adolfstesten i Ödnadstäl det tal, som sedan blev så vida berömt i Uppsala, ett tal till formfull-

ändning och skönet något av det yppersta man kunde få höra. — Året därpå följde hans ävngång utom Uppsala uppmärksammade tal vid en studentsammanskott på Skölköter, ett tal sprunget ur en konstnärlig tillägnelse med tillika framfört inom skold »vållgång.» — Då följande under hemfärdens, att Söderblom till ämngången till detta tal, när han i Uppsala skulle gå på vandrande ned till bäten och då något gästgullingsarbete nere i ett håll i dages av gatan sysselsatte ett sitt arbete. — Så kort tid efter hade detta stora vållgångsberättelse fört.

Så som man redan då att betrakta den ävngångens kandidaten med spända förväntningar, och det väckte stor förvåning, när Söderblom omedelbart efter sin tals betecknades till Uppsala för att »endast» bli legationspastor i Paris. Många beklaganden mötte detta beslut, man hade tagit så bekvämt för avgjort, att Söderblom skulle kvarstanna vid universitetet som docent. — Många då senare, förtjäll- ärkebiskopens nationssångar, hörd jag honom som ärkebiskop i Uppsala tala om vissa välgärigheter det berett honom att göra det vallet och ej antaga den docentur man då hade i beredskap för honom. Men vald hade han väl låtit känslan råda över ungdomlig årelynsnad, han valde nog sin väg rätt! Han tog så månsigtig på sig att följa, Nathan Söderblom. — Kanske kom detta heller aldrig klarare till synes än redan nu, vid hans första plats, i Paris.

Här blev han genast medelpunkten inom svenska kolonien i enens åttått, beundrad. — En konstnär, som nu är död, har berättat mig vilken glädje och högdigt det blev när i någon av konstnärskretsarnas prästen kom och satte sig med bland dem, de hade redan då på sinnet, att Söderblom var en man, som skulle komma att omspanna stora världar med sitt ordande. Han hade även en utomordentligt förmåga att svara åven; till hjälp därvid hade han sitt oerhörda minne, han kom alltid ihåg vad som kunde vara i den enas och andras intresse, hade en förståendegodhet för envar.

Så minns jag honom, Säger hans landsmän, sig hans som från Paris för att förmedla för professor i religionshistoria och teologisk encyklopedi. En hänsynräkande, strålande föreläsning med en ställig exposé över hela det flydda seklets kulturutveckling, ett tal, som kunde uttala sig snälle och vållgångt.

Denma vållgångt den hade dock stundom och ofta ett annat auditorium än den mötte vid Uppsala universitetet i Europas storstäder.

Till Slaby präboställe utanför Uppsala — den ytten endå och ganska förfälla låtta gård, vilken som prebende tillhörde professuren, utflyttade professor Söderblom 1901. Till det gästria hemmet därute en kvarts väg utanför Uppsala, samlades ofta, ibland t. o. m. en gång i veckan, studenter från Fjellstedts och Norrbynas studenthemmen. Professor Söderblom höll då ofta ett föredrag över ett ämne eller öppnade en diskussion, men det kunde också hända, att han blott läste upp en dikter eller annat ur sin litteratur.

Körer i natten.

På hemlig ordan
låg vår kompani,
Jordens viloställen
passera vi tvist.

En hemlandsvisa
spelas från ökänd kung,
framme och förtrogen
på samma gång.

Underliga ekan
djup i oss själva sig svar,
Bortom sol och måne
ligger vårt land.

Hjalmar Gullberg,
(Ur Sonat.)

ningen och naturen. Men att vi också i vår tid måste acceptera verkligheten, sådana det är ekonomiska, sociala och historiska skäl blivit. Efter en erinran om arkitekturen från industrialismens genombrottstid med dess brokigt individualistiska stilimitation karaktäriserar han funktionalismen därmed, att »den moderna arkitekturen med dess standardiserade och dekorationslösa, opersonliga prägel just vill vara ett uttryck för det klasslösa samhälle, som vi med eller mot vår vilja gå fram emot.

Alla delar kanske inte Andreas Lindbloms sociala optymet på denna punkt. Men så mycket är säkert, att den som vill verklig demokrati, måste acceptera varje framkomlig lösning av problemet att skapa kulturvärldiga bostäder åt alla.

Lilly Arrhenius.

ratür har kommit att tycka särskilt om. Ofta tog han även upp en sling eller en psalm. Så hörde jag för första gången i mitt liv under en sådant samlingssession utbräta i Slaby »En herrgård i höjden», vilken nu står i påminnelse men då var alldeles ny för oss alla, på Söderbloms lund och beundrad.

En gång hade några studenter lelat upp professor, när han hade en andaktstånd i en bondgård, som låg i en annan by av hans socker, de fumo honom ständigt på ett bortt. Efter en sådant samlingssession utbräta i Slaby »En herrgård i höjden», vilken nu står i påminnelse men då var alldeles ny för oss alla, på Söderbloms lund och beundrad.

En gång hade några studenter lelat upp professor, när han hade en andaktstånd i en bondgård, som låg i en annan by av hans socker, de fumo honom ständigt på ett bortt. Efter en sådant samlingssession utbräta i Slaby »En herrgård i höjden», vilken nu står i påminnelse men då var alldeles ny för oss alla, på Söderbloms lund och beundrad.

En gång hade några studenter lelat upp professor, när han hade en andaktstånd i en bondgård, som låg i en annan by av hans socker, de fumo honom ständigt på ett bortt. Efter en sådant samlingssession utbräta i Slaby »En herrgård i höjden», vilken nu står i påminnelse men då var alldeles ny för oss alla, på Söderbloms lund och beundrad.

När ärkebiskopen installerades i Uppsala domkyrka, upptäckte han, omedelbart efter installationsakten i kyrkan, av stiftets prästerskap som samlats i ärkebiskopshuset. — En av Hälsinglands kontraktspräster förde prästerans talan. Kontraktspäst till tal med sitt säga, att när överfallet om den sista ärkebiskopspolisning hade fram till prästtjänsten i stiftet, framkallade den ganska stor förvåning. Kontraktspästen ville med styrka sin mening, att i alla fall se en Guds ledning i valet och att prästerskapet, särskilt alla från den gemensamma hembygden, med frimodighet och förtroende sålgo framåt mot den gärning som hälsingensom med sitt »kär» från hem och lädersbygd skulle komma att utföra på sin ansvarsfulla post. Arkebiskopen tackade med ett strålande leende för det samt kristliga betraktelsesätt, som kommit till uttryck i kontraktspästens hälsing. Gubnickbet därpå kallades han med från oss ut till trappan utanför ärkebiskopsgården, ordanför vilken studentkören stod samlad. Det gjorde ett sålillant mångfält intryck på oss alla, när studentkören ordförande började sjå till nästan med alldeles samma ord som kontraktspästen nysse däruppe: den förväning utnämningen värt — men med ördad tillägga: »den framkallade en oerörd glädje.» — Det var ungdomens årt på saken. — Hur ha vi inte alla sedan dess varit ut på att med tacksam glädje tänka på det utnämningen. —

Som ingen annan i vår kyrka har ärkebiskop Söderblom förtstått att binda sina ämbetsbörder vid sig med en ävngång starkt band av kärlek och beundran. Han har aldrig direkt varit min lärare, tillgänglig kyrkobeskrifter men dock den av vilken jag fått mest för min prästliga gärning. Alltid och i allt har man kunnat komma till honom och alltid funnit det varmaste intresse och förståelse. — Vi hälsingar önska honom så som ingen annan. — Att ha varit präst i Sveriges kyrkan under Nathans Söderbloms ledning har varit en förmån som på en gång präglats av den största glädje och den största ansvarskänsla.

Eva Schmidt.

Nr 30 och 31 av Tidevarvet äro samsmanslagna till ett dubbelnummer varför intet nummer av tidningen utkommer den 1 aug. Härnäst Tidevarvet kommer läsarna tillhanda blir alltså lördagen den 8 augusti.

V I S T Å T I L L T J Ä N S T

Ateljé Myran
Modeskola
Biblioteksgatan 12. 4 tr. löv
Telefon 94 38
Kvarn på längre eller kortare tid i all slags sömnad. Kvarn börjar den 1:a september.

BAGERI

Bagarstugan
HORNSGATAN 37. Tel. 564. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 " " 73 37
GOTGATAN 32 " " 333 09

BORDSVATTEN
Drick
Ramlösa
Vårt lands enda naturligt alkaliska vatten

FORGYLLERI
Ph. Kjellberg
Förgylleri och Ramverstad.
Norrå Smedjegatan 34. Tel. N. 1737.
Ombyggnad och reparationer av såväl Ramar som Möbler.
Innanmöring. Handkarnas, påkostade ramar. Billiga utställningsramar.

Luchs Rehlmalkaffe'

MASKINMÄRKNING

Har Ni märkt?
Maskinmärke, hälsom, plästering, kaspyll, stopning och fällning av duktyger utföres väl.

Ella Madde Märkningsateljé.
11 Hetskalng., inv. Brokbyk. Söpp. Tel. N. 1105.

SKOMAKERI

Gå ej över än
uta ring till en försäklad Skörepäronens-
verkstad, så hämta vi och hämsända.

A. B. KEMBEL
Nylrogatan 81. O. 67 50.

SKYLTLAR OCH SKYLTLISTALL

SKYLTLAR i alla Slags Ljusreklam.

Moderns Skyltdockor.
Bakinskrivningar, Skyltskär.
A.-B. Svenska Reklam- & Skyltlabrar.
Ådagsatan 7, Stockholm. Tel. N. 37445

TAPTISERARE

Omstoppning av möbler
och madrasser, mattläggning
utföres väl och billigt.

H. R. JOHNSON, Döbelngatan 21
Telefon 31 05

Z. E. A.
ZETTERGREN'S ELEKTR. AFFAR
Birgerjarlgatan 105. v. vid Frejgatan
Tel. Vas 186 58.

Allt för det elektriska — Dammsugare
och golvbövar uthyras.
RADIO — FOTO — GRAMMO-
FONER — SKIVOR

BLOMSTERHÄNDEL

Bomsterhandeln
7 KUNEBERGSGATAN 7
Telefon 106 43
Innehavare: ANNA NILSSON
Llov av Gæstet i Helsingfors Helsingfors.
REKOMMENDERAS

Hotell o. Pensionat Esplanade
FREDRIKSBOVENS PENSIONAT
Friedrichsgatan 55. Tel. 798. 791 34.
i den Hållgädda pensionat. Skärmtro
Tel. Skärmtro. A. REKONNEDERALE.
Moderns hvarliga rum — Billiga priser.
F. O. ANNA FÄHREKON

Davidsons möbler
St. Eriksgatan 15
talar för sig själva
i stil som kvalitet.

Drick så väl
slög i 50 år.
DÄRFÖR
på Norr.

MOBELAFFAR

SLIPERI

KNUT SUNDRSTRÖMS SLIPERI
ODENGATAN 36. Tel. NOR 22062
Utför all slags slipning.
Förtening emottages. Reparationer av
läs och tvydda. n. n.
Arbetet utföres poggant o. till Billiga priser.

Gymna

**Tidevarvets
annonsörer!**

Kvinnans uppror - mot mannen eller med?

Minister Alexandra Kollontay:

Aktivitet är den nya kvinnans lösen.

Skall kvinnan vara upprorisk eller inte?
För ögonblicket är detta den mest vitala fråga vi ha att ta ställning till. Det är alldeles riktigt att Hagar Olsson lägger fram den i så skarp form att diskussionen sättes i gång, ty den ligger i luften.

Männen vilja inte se den stora förändring, som skett med kvinnorna under de sista tjugio åren, från tiden för krigets början. En helt ny kvinnotyp har växt upp över hela världen, en kvinna vars mest karaktäristiska drag är hennes aktivitet. Just för att denna aktivitet är något nytt för henne, för att också hennes utveckling som personlighet är något nytt måste hon upphöra att i sitt förhållande till mannen i kärlekslivet vara den passiva. Förr var alltid kvinnan endast en mans resonsans och spegel. Det gällde även de duktigaste, intelligentaste, mest talangfulla kvinnor. Numera fordrar hon att han skall se henne som personlighet och i sin tur i viss mån vara hennes spegel, intellektuellt, sexuellt, på alla områden. Han måste erkänna henne.

Det är just inför detta faktum, att mannen som han är van, vill ta kvinnan som den passiva parten, som hennes uppror kommer i ett helt nytt stadium. Det är inte likställighet i stat och samhälle hon numera kämpar för — den har hon fått — det vitala är att mannen i henne måste se en likställd part också i kärlek, inte bara rent sexuellt utan i kärlekens hela rikeedom. Och dit ha vi ännu inte kommit.

Många unga kvinnor reagera genom att ta avstånd från kärleken. Antingen banaliserar hon förhållandet

mellan man och kvinna och tar det kallt och rent sexuellt. Eller också avvillar hon sig från varje kärleksupplevelse och fyller sitt liv helt med andra intressen — därför att hon är rädd att genom kärlekens makt på nytt bli den passiva slavinna.

Det är på tiden att de idéer, som Hagar Olsson givit uttryck åt, komma fram. Jag är visserligen inte helt enig med henne, när hon säger att det är männens överlägsenhetskrav, resp. mindervärdeskänsla just på det sexuella området, som gör att kvinnan överallt fått sig den passiva rollen tilldelad. Själva diskussionen har emellertid på detta sätt kommit på ett nytt plan och det är av utomordentligt värde. Kvinnotypen i Hagar Olssons *Kanaexpressen* är också enligt min mening, en av de allra bästa och djupaste av vår tids analyser. Man börjar se den aktivitet som utmärker kvinnan av i dag också i förhållandet till mannen. Den unge mannen intar numera mycket oftast samma ställning till den unga flickan, som flickan förr hade till honom: Nu är det flickan som flirtar med honom, som han förr gjorde med henne. Att hon ofta tar det ganska tygligt beror just på att hon är rädd för de stora känslorna.

När generation efter generation väkt upp och kvinnan först varit fullt likställighet i arbetet, kommer kamratskapet och likaberättigandet på det sexuella området av sig självt. Men än så länge är det ett problem. Kanske skulle kvinnans uppfostran att inte ges på mycket i kärleken men männen att ge mera. Och mannen låra sig att kunna vara en spegel och en resonsans för den kvinna han älskar.

ning utan för ett specialfall, låt vara alltför vanligt. Varför ej kalla det en komplexreaktion?

Jag tror ej heller att Hagar Olsson har rätt, när hon talar om »den sjukligt överhettade sexuella atmosfären i vilken vi lever». Underkända intryck av samtiden är ett motsatt, men båda äro i sig naturligtvis subjektiva härtutinnan. Författarinnan har möjligen tagit intryck av greve Kayserlings utläggningar om europeisk sexualitet i förhållande till asiatisk. Även jag har läst detta, men bygger likväl mera på min egen erfarenhet (både den inre och den yttre) av tidens ansikte; dess väsen vägar jag ej yttra mig om.

Den kvinnotyp som Edith Södergren i sin utomordentligt fina och vackra dikt »Vierge Moders» skildrar torde knappast kunna anses som »sexuellt överhettad» och ändå är hon sannolikt den, som mest väcker 1930-talets mäns åtrå.

Att man med glädje måste hälsa varje ny arbetare på den praktiska sexualpsykiologens område är självklart. Men frågan är om man vinner så mycket med de starka orden och den välldamma agitationen.

Att könsdriftens utlevande, som kan innebära någonting så obeskrivligt, ja, man kunde säga, som är »svälgstypupplevelse» för att citera en skald, dock alltför ofta leder till lidanden och svårigheter, är tyvärr endast alltför sant. Och här behöva vi hjälpa varandra. Vilket knappast sker genom utmaningar.

Praktiskt genomförbara sociala och allmänmänskliga reformer och individuellt fostran till *känslökultur* samt kärlekslivets byggande på giva i stället för att taga, på glädje i offrande och på ömsidigt fortsatt anpassning, tror jag verkar bättre än »revolution» och protest.

Följ med

vad som händer
genom att läsa

Tidevarvet

som varje vecka ger en aktuell översikt från in- och utlandets politiska liv.

Prenumerationspris:

Pr helår Kr. 6:—
» halvår » 3:—

Nya prenumeranter erhålla tidningen från den 1 aug. till årets slut för

Kr. 2:50

Insänd avgiften på postgiroblankett, som erhålles på närmaste postkontor.

Postgironummer 1544

TIDEVARVETS exp.
STOCKHOLM 2

Doktor Gunnar Beskow:

Intressegränsen går icke mellan könen.

II.

Vad som ur många synpunkter förefaller särskilt omotiverat är därför Hagar Olssons proklamerande av *könskampen*, och nödvändigheten av denna könskamp klart revolutionära inriktning.

Om man för det första ser till den ekonomisk-politiska intressegrundvalen för en sådan kamp, finner man, synes det mig, att den eventuella intressemoaisaten mellan kvinnorna och männen som grupp inte är tillräckelsevis så stor som t. ex. mellan det verkliga proletariatet och de mest gymnade fackföreningarna, eller mellan arbetarklassen i dess helhet och de borgerliga klasserna. De ekonomisk-politiska intressegränserna gå i huvudsak icke mellan könen.

Den största kvinnogruppen, de huvudsakligen i hemmet arbetande hustrurna, har naturligtvis ett gemensamt intresse: lika bestämmelserätt med mannen över den gemensamma ekonomien. Denna rätt är det enligt lag tillerkänd; deras strävan att tillgodose detta intresse måste alltså inriktas på förändring av opinion och sedvänjor, på att tillgodogöra sig sin formella rätt, men kan ej få karaktär av en politisk kamp. De ekonomiska intressen vilka kunna föranleda kamp om de yttre samhällsförhållandena ha de i regel gemensamma med sina män; t. ex. arbetarhustrurna och allmänhet löntagarhustrurna för bättre löneviklor och större arbetstrygghet, lantbrukarhustrurna för högre priser på lantbruksprodukter, o. s. v.

Den andra stora gruppen, de utom hemmet arbetande, ogifta eller gifta, kvinnorna, de »sjuhälvförsörjande» ha givetvis gemensamma anti-manliga intressen, främst lika-lönprincipen. Men aldeles oberoende av vilket inflytande dennas genomförande skulle få på kvinnornas arbetsställning, och om den alltså är ett reellt intresse, är t. ex. den manliga och kvinnliga kontorspersonals intressen gemensamma intressen större än deras motsatta.

Vidare förefaller det som om Hagar Olsson något underskattade de resultat den icke-revolutionära kampen för kvinnans frigörelse hittills varit och har utsikt att vinna. Hon skriver: »Varje kvinnlig spårvagnskonduktor, varje kvinnlig stationsinspektör, för att inte tala om en kvinnlig professor eller advokat, har hälsats med jubel av kvinnosaksrörelsens ledare. Men vad har man vunnit därmed? Dessa kvinnliga spårvagnskonduktörer, stationsins-

spektörer, professorer och advokater inordnade sig i det existerande samhället — d. v. s. underordnade sig det manliga herraväldet. Och så var allting gott och väl. Kvinnorna fungerade ganska passabelt som män. De kunde tolereras. Att de också i samhället skulle fungera som kvinnor, det drömde ingen om, allra minst kvinnosaks förkämpar. Med andra ord, kvinnornas högsta ambition var att de tolererades inom ramen av ett manligt samhällssystem.»

Då skulle jag vilja ställa en fråga: På vad sätt vill Hagar Olsson att den kvinnliga spårvagnskonduktören och stationsinspektören skulle »i samhället» (== i tjänsten) »fungera som kvinnor»? Förallred, det öppnar ljusa perspektiv, man är ju inte mer än karl. Men — låt oss i alla fall komma överens om, att det i dessa liksom i en massa andra yrken icke gäller man eller kvinna, utan helt enkelt arbetare, mänska. Kvinnan som spårvagnskonduktor eller stationsinspektör i det nuvarande samhället ska alltså inte »fungera som man» utan som spårvagnskonduktor, resp. stationsinspektör — med fullt möjlighet och tillåtelse att lägga lite extra kvinnlig vänlighet och mjukhet i behandlingen av allmänheten.

Och varför måste den omständigheten, att de kvinnliga professorerna etc. inordnas i det existerande samhället betyda att de »underordnas sig det manliga herraväldet». När Hjalmar Branting som ensam socialist första gången tog säte i riksdagen, innebar det då att han underordnade sig den borgerliga riksdagsmajoriteten?

— Hagar Olsson anser givetvis, och väl med rätta, att de kvinnor som hittills inträngt på liknande yrkesområden äro alltför få. Emellertid är den kvinnliga framrykning alltjämt pågående; och principieftt måste man väl medge, att i samma mån som kvinnorna inkommer på i synnerhet de kvalitativt betydelsefulla områdena av samhällslivet, samhället med allt mindre fog kan kallnas manligt behärskat. Man får inte heller blunda för, att de relativt fåtaliga kvinnliga representanterna i de högre intellektuella yrkena enligt selektionens lag i genomsnitt äro mer framstående än sina manliga kolleger, och alltså få större inflytande än som motsvarar deras kvantitativa representation.

Det vore lyckligt om man kunde komma överens om, att man väl behöva inte är en kamp mellan könen,

Doktor Jakob Billström:

Ömsidig hjälp utan utmaningar.

Det är en verklig glädje att läsa någonting så omedelbart och så direkt ur känslan framsprunget som Hagar Olssons båda artiklar. De äro dessutom så flott och schvungfullt skrivna och så suggererande.

Men nu är det ju så, att när man hunnit bli litet äldre och sett olika åskådningar uppstå, leva och dö, kanske det kan vara förklarligt, ifall man mera intresserar sig för *huru* en människas kommit till den eller den åskådningen, än själva inehållet. Före Freud och hela det psykoanalytiska beträktnesstället hade nog en sådan åskådning, som Hagar Olssons syns ganska obegriplig och delvis främmande, såsom en del av oss minnas från 1890-talets pressdiskussioner och familjedebatter om frågan; under det starka patos som härskade i mitten av första decenniet på detta århundrade i anslutning till den dåvarande ivriga agitationen mot reglementeringen och för kvinnans politiska rösträtt, syntes oss utan vidare ordagrant samma uttryck som i dessa båda artiklar fullt begripliga. Nu däremot blir man nog nödsakad tränga djupare, för att förstå och man har, som sagt, genom psykoanalysen ökade möjligheter därtill. (Thomas Mann jämför därför Freud med Copernicus och Darwin.)

Författarinnan har tydligen läst en hel del psykoanalytisk och tillämpad den oförklarligt på andra och på en hel del allmänna förhållanden. Man förstår utan vidare, vad författarinnan vill ha sagt, ifall man på henne själv tillämpar samma åskådnings-sätt. Det kan varje lekman med en viss psykoanalytisk behållighet göra.

Man bör f. ö. vid en anklagelse-skrift som denna, söka att lösa den utgående från skribenten själv och ej från sin egen synpunkt, med ena komplexreaktioner och egna värder på ord och uttryck. Detta sistnämnda är någonting, som man i allmänhet ej beaktar nog vid polemik. Det måste ligga en annan valör i Hagar Olssons ord nu, ehuru de äro förbluffande lika dem man hörde för 40 år sedan efter utkomsten av Kreutzer-sonatens svenska upplaga.

Att författarinnan har generellt rätt, när hon »stampar nutidens (gångna tidens då?) könsförhållanden som någonting »onaturligt», det måste ju var och en, som satt sig in i dessa frågor, vara enig med henne om.

Men däremot den nästa satsen: »Så känner kvinnan att hennes könförvägras rätten till full personlig blomning», den torde ingen mera objektivt lagd samtida vilja anse som ett uttryck för en allmängiltig san-

Bländ
tidevarvets
mest anlitade
boktryckerier står
Zetterlund & Thelanders
fortfarande bland
de främsta

Radikal prispolitik,
kort leveranstid och gediget
utförande garanteras våra kunder.

SKIPPBRON 40 • STOCKHOLM
Telefon: Norr 31 80 (5 linjer)

Fröken Amerika — juristen.

En ung och tilldragande representant för de hundraåtta kvinnliga jurister, som leva och arbeta i New York, miss Margery Cederstrom, har just i dagarna besökt Stockholm på en semester och därvid på sätt och vis kommit att tjäna som förbildare till den trupp av amerikanska yrkeskvinnor och kvinnoassistenterna, som den stundande Open Door-konferensen kommer att föra till våra land. Den amerikanska kvinnoförlorens ordförande har redan meddelat, att Kvinno-partiets delegat vid konferensen, miss Whittemore, var bland dem, som först dömdes till fängelsestraff för "picketing" utanför Vita huset, d. v. s. standardbaromet för kvinnans politiska rösträtt. Av de åttonio kvinnorna, som ännu bära den berömda "fängelsetecken", är hon en.

Miss Cederstrom är sin tur framsträvt som mycket lyckad och lycklig talesman för den generation, som ne skördar frukterna av de gamla pionjärernas strävan och uppoffringar. Hon är staten New Yorks allmänna åklagare för vissa slag av jobbermåll och är eget kontor i Brooklyn. Hennes kultiverade amerikanska dialekt, kläcka klädsel och absolut saklighet, när tal kommer in på hennes arbete, röjer intet martyrskap för den lika rättens idel. Tvärtom har man en känsla av att här ha träffat på en ung flicka, som känner sig synnerligen hemmastadd och tillfredsställd i sin arbetsvärld.

— Mitt arbete är just typiskt för New York, säger miss Cederstrom. Jag har hand om sådana mål, som röra manipulationer med luftvärden — en sak, som förekommer i mycket stor omfattning i New York. Hos oss torrdas inte tillståndsbvis och dylikt som hos er inom affärsvärlden, utan var och en har sin chans — sedan har samhället i stället organiserat

rat sitt ingripande mot misshandling i efterhand. Särskligen är det orättvist att skylla den stora frekvensen av svindelriber på New York-borna själva, det är mest folk, som flyttar utifrån, för att pröva sin lycka i storstaden, som sedan räkar fast. Vår befogenhet gäller emellertid dessa likaväl som de infödda och vi har mycket att göra. Av praktiska skäl har staten New York särskild allmän åklagare för olika slag av förbrytelser. Chefen för det hela är en mycket ung man, den yngste allmänna åklagaren i Amerika, skulle jag tro.

Bland de äldre advokaterna är ännu fördömd om kvinnor i yrket så stor, att flera av dem vägra att anställa kvinnor på sina kontor. Det spelar emellertid inte stor roll, då det närmast finns gott om kvinnliga advokater med egna byråer, där de unga kvinnliga juristerna kunna få anställning. Bland de yngre männen har man de kvinnliga kollegerna som en självklar sak. Emellertid ha vi sedan jag tillbakä till egen organisation, en förnämlig och ryktbar sammanslutning med namnet Phi Delta Delta. Den har medlemmer inte bara i Amerika utan över hela världen. Som villkor för medlemsskap föreskrivas att man ska vara kristen bekännelse och vit hudfärg!

— I Sverige har jag gjort många intressanta erfarenheter inte minst fråga om ett rättsgängsväsen, som i många avseenden förefaller bättre ordnat än Föreningens Staternas. Hos oss praktiserar juristförbundet i stor utsträckning och man försipper mycket tid på det. Därmed har vi vad ännu inte fått, kvinnliga domare. I Massachusetts t. ex. är det två, om jag inte misstar mig, en vid barndomstolen i Florida o. s. v. Men det kanske kommer också i Sverige?

någon djupgående förändring av samhällsstrukturen i övrigt, av de förhållanden som beröra befolkningens stora massa. Som exempel kan man välja den tyska revolutionen (såvida man inte föredrar de vanliga sydamerikanska operarevolutionerna). Ehuru den tyska revolutionen genomfördes vid en in- och utrikespolitisk situation som i högsta grad predisponerade för en verklig omvälvning, innebar den förhållandevis små förändringar för medborgarna i allmänhet (från de tyska efterkrigsårigheter som orsakats av andra faktorer än själva revolutionen bortses här). I alla händelser äro dessa förändringar icke större än de som i andra länder uppstått på icke-revolutionära reformvägar.

Hagar Olsson säger, att felet med kvinnoassistenterna står att den förstärkt sin egen revolutionära natur. Den utgår ifrån att kvinnofrigörelsen kan äga rum inom det existerande samhällssystemets rams. Uttrycket »det existerande samhällssystemets måste utom det nuvarande samhället omfattat det framtida samhälle som därur kan utvecklas genom kontinuerlig icke-revolutionär, förändring. Vad jag vill hävda, är då alltså att detta samhälle icke endast teoretiskt utan även praktiskt kan vara lika genomgripande nydanat — men med större utsikt till bevarande av det värdefulla i de föregående generationernas kulturarv — som det samhälle, vilket åstadkommit genom diskontinuerlig förändring, revolution.

Att ett sådant avseende despotiskt samhällsskick kan äga en sådan stelh, resa ett sådant motstånd mot en allmän folkopinion, att en erubrikt förändring, ett våldsamt sönderbrytande, blir nödvändigt, skall inte alls förnekas. Jag har emellertid svårt att se vilken förändring som icke skulle kunna genomföras inom ett

En svart dag i Brooklyn.

II.

Kvarteren vid Brownsville i Brooklyn är övergivande juliska. För bara femton år sedan var det rama landet där, idel små lantgårder. Men stadsdelen byggdes upp under en högkonjunktur i fastigheter och numera är det ett paradiset av tegelsten — nästan bara låga byggnader och för det mesta rent och pryddt — inte alls någon övrig plats att gå på.

Irma Meyer bor vid Livonia i det första av en rad småvåds-åkrar tegelhus. Hennes föräldrar är polska judar. Vid sexton år gifte hon sig med en liskedjuraktörare och hade två barn med honom. Nu är hon tjuguetå. Hon har ett levtick, skolflicksaktigt ansikte med mycket mörk by, sneda ögon och en ojudisk trubbnäs.

Jake Meyer visade sig vara en odaga och hans syster, som hade det bra, fick hjälpa dem. Hon var gift med en skräddare som hade egen affär. Hon skickade sina pojkar till Dukeårsvärdet och hade två stora vita ryska vargubarna. Hon gav regelbundet pengar till Irma. Irma och hennes man hade inte givit ut tio dollars på sina barn från den dag de föddes och en gång, när Jake inte arbetade, hade syster tagit emot hela familjen i sitt hem.

Men Jake ville inte arbeta och till sist blev han uppsagd från sin plats. Irma gick upp till föräldrarna och berättade om barnen och talade veckert vid honom och slutligen gick han med på att ta Jake tillbaka.

Men så fick hon se honom ute med en annan kvinna. Den första stora förröran Jake och länmade Irma utan att veta. Jakes ägare hade under tiden gjort konkurs på grund av de dåliga tiderna och måste arbeta hos andra. Familjen måste sälja alla sina fina saker och kunde inte hjälpa Irma. Hon kunde inte ta plats för barnens skoll. Alla barnkrub-

bor var stängda på lördagarna och det finns inga platser där man inte arbetar på lördagarna också. Hon kunde inte fara hem till sina föräldrar heller. Fadern som var pressare hade nästan aldrig arbetat. De enda tider folk vill ha städer pressade är till helgerna och han hade egentligen bara två sölsonger om året på cirka fjorton dagar vardera.

Irma var efter med byran för två månader. Hon hade inte klarat avbetalningarna på sovrumsmöblerna. De kunde komma och hämta den när som helst. En gång i veckan fick hon gå från polistationen, potatis, kött. Barnen var för små för den sortens mat, men de sade på polistationen att hon kunde ge dem kött. Hon börde sig för hos judiska understödsförsörjning och fick slutligen en medelöshetsintyg.

Efter två veckor dök Jake upp igen. Irma stämde honom för försämrad förörsörjningsplikt och fick honom dömd att beten hundra 15 dollars i veckan till sin följde henne hem och hon hämtade upp en konstapel för att få honom utsparkad, men konstapel sade att han hade rättighet att stanna. Han kom hem till kvinnan och kinesade på soffan. Gva henne lifet pengar men skötte sig inte vidare och när han betalad gas och lyse och garagebyrå hade han bara några pengar kvar. När kvinnan hade fått att komma ihåg omöjligheten blev mer och mer försummad och det var smärgrå varendav kväll, tills de blev så uttrötta på varandra att de inte ville säga ett ord mer. Jakes syster kom ibland för att hälsa på och lämnade ofta en av de ryska vargubarnarna för att röa barnen och muntra upp dem. Men ingen kunde nå honom försvivade Irma var, därför att hon höll honom uppe och aldrig beklagade sig.

En dag såg hon Jake ute med en annan kvinna igen. När han kom hem slängde hon igen dörren mitt för näsan på honom och läste den. Sedan läste hon barnen i rummet där gatan och klistrade ett papper för glastrutan där gatan sovrummet och varagsrummet. Hon stängde alla fönster och vred på gasröskan. Men så kom hon att tänka på, att om gasen fick strömma ut hela natten kunde den tränga ju till barnen, det var bättre att vänta till framp morgonen, så var hon säker på att mjölkmannen och skötande av, när han fann henne förgiftad. Hon stängde av gasen och skrev en lapp till mjölkmannen. Så väntade hon en stund, vred så på alla krannarna vid ugnen och satte sig att läsa en tidning för att inte tänka på hur länge det dröjde. Det var först nästan intas så farligt, hon förtörade så smärntigen medvetandet.

Men det var ingen dörren mellan köket och vardagsrummet och hon hade fått gasen strömma nog länge till att mjölkmannen skulle fyllas med gas. När mjölkmannen kom var hon ännu vid liv och de lyckades återkalla henne till medvetande.

Irmas tilltänkt självmord hade ingen effekt på Jake. Han sade att hon bara hade gjort det för att folk skulle ha medlidande med henne. Han kom till henne med en kväll för att kinesa på soffan och hade inte ett ord att säga henne.

Edmund Wilson.

Skansens upplysningsbyrå.

Som bekant har på sista tiden från Nordiska museets och Skansens sida drivits en ganska intensiv propagandaverksamhet, ej minst för »Skansens föreläsningar», vars medlemsantals vuxit synnerligen hastigt såväl ute i landet som i huvudstaden. Det senaste ledet i den strövan att göra Skansen allt mera känt, som utmärker den nya ledningen, är den genom Skansens föreläsningar, försigg, startade Upplysningsbyrå. Hittills har på »upplysnings» besvarats frågor rörande Skansen från medlemmar i Stockholm, men mening är att även medlemmar ute i landet och övriga för Skansen intresserade personer där skola kunna erhalla alla upplysningar rörande institutionen och dess verksamhet samt därmed samhällsägande frågor.

Brefvörfrågningar återfåda av returporto besvaras omgående utan någon som helst kostnad, och torde adresseras till Upplysnings, Skansen, Stockholm 5. Upplysningsbyråns telefon är 789 48.

När det gäller:

TOMTER
VILLOR
VILLBYGGEN
RITNINGAR

Vänd Eder till

Hans Georg Mörner
Kardiansmakaregatan 9
Norr 44.50. Tureberg 860

Måste världen ha fängelser?

(Forts. fr. sid. 1.)

måga till ett självständigt och efter samhället anpassat liv.

Professor Fuchs' skildring av sina vänner bland fångarna äro lärorika. Deras omätliga, försvivade frihetsbegär, deras försjunkande i fångelserna som i en drömvärld, ur vilken de inte ens ha kraft att önska sig bort, deras vansinniga, lössläppta jubel vid frigivandet.

Sitt allra största intresse har dock boken betraktad som ett led i den proteströrelse mot fångelserna, som för närvarande går över hela världen. Vi erinra i detta sammanhang om den österrikiske psykologen Fritz Wittels bok, *Världen utan fängelser*, som tidigare annalits i Tidewarvet och som från psykologisk utgångspunkt är absolut avstånd från fångelserstraffen som medel att komma till rätta med brottsligheten i samhället. Trots de olika utgångspunkterna överensstämmer professor Fuchs' uppfattning många gånger ordagrant med Wittels' — inte heller han drar sig för att säga skärpt ifrån. För omkring två år sedan utkom vidare den norske biskop Bergravs högst märkliga bok om Fångens själ och vår egen. Fångelserstraffets problem möter oss samtidigt i den arbeten från olika länder, från Dreisers Amerikanska tragedi till Wassermans Fall Mauritius för att inte tala om de klassiska verk, som professor Fuchs anför som de första tecknen på ett vaknande mänskligt samvete, Dostojevskis Döda Huset, Oscar Wildes Ballad från fångelset i Reading och många andra.

Av ett visst intresse kan vara, att advokat Hugo Lindberg den 25 denncens talare på Medborgarskolan vid Fogelstad över ämnet: *Varför ha vi fängelser?*

Vi veta att världen efter krigen fått uppleva en fångelsernas högkonjunktur. Tussentals, hundratusentals fångar sona i denna stund i världens alla länder sina otillåtna etiska och politiska åsaker. Jämsdes med detta fångelseraser går en rörelse för fångelsernas humanisering. Men en humanisering aldrig så långt är värdefull, så länge man lämnar själva principen för straffet utanför och vägrar att göra klart för sig vad samhället avser med sitt straff. Det är på denna punkt den f. d. cellängern nr 2911, professor Fuchs, och alla de som skriva i samma anda förda samhällets och individens allvariga självrannsakan.

TIDEVARVET

REDAKTION:
Telefon N. 48 42. Mottagningstid 10—12.

EXPEDITION:
Telefon 192 43.
Kontorsstid kl. 10—12 f. m. — 1—4 e. m. Postg. 10—14.

PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 61.—, halvår kr. 36.—, kvartal kr. 19.50. Lösnummer 15 Öre.

ANNONSPRIS:
I text 25 Öre per millimeter

“La France civilisatrice”.

(Forts. fr. sid. 1).

väckaste symbol. För henne liksom för varje sans fransk patriot betydde självhögelsen genietom Frankrike uppror mot den gudomliga världsoorden — kaos, barbari. Hennes nationalism byggde liksom all fransk nationalism på den tron, att Frankrike är utkorat att föra mänsklighetens talan, att dess civilisation är mänsklighetens civilisation. Hon höllde den franska nationalkänslan till ett religiöst fan. Den som söker krig med Frankrike, söker krig med Gud! Denna tro besjälade den heliga Johanna, och genom henne utförde den underverk. Denna tro har alltsedan dess besjälat Frankrike och varit utslagsvarde för dess politik; genom franska folket har den sannerligen utfört underverk i ett barbariskt Europa — underverk i form av humanitet, smak och kultur. Det har under de gångna århundradena värat sig, att Johanna hade rätt, då hon ånåu i sin yttersta stund sade: Mina röster har inte bedragit mig!

Johannas röster har inte bedragit Frankrike. Detta land har gått upp en strålande väg i mänsklighetens historia. Det har befäst sin kulturhögemed i ända därhån, att franskt väsen, fransk smak, fransk ideologi blivit utslagsvarde för hela den övriga världen. Den franska civilisationsiden har under tiden nätt en beundrande ömhetighet och glans — fulländningen. Frankrike som livs- och kulturform har nått fulländningen.

Men — när tilländningen var nådd började ödes klockor klämta. Tiden står inte stilla. Tiden är en outtrömlig skapare, som behöver ny formförelhet, nytt kaos, ny längtan att

forma av. Formå, formål Den beundransvärda omheltigheten blev ett hinder för förnyelse — trovärdigheten utelöst tvivel och befruktande kontakt med verkligheten. Johannas strålande mod blev balastriktigt — hennes levande, gudalydnande röster stannade i dogmer och paragrafer. Frankrikes forna styrka blev dess svaghet; dess framtid blev — dess förgångna. Det kunde endast blika tillbaka. Endast ropa på säkerhet! Säkerhet mot de anstormande nya krafterna — barbariet.

Detta skadespel är det vi nu bevitnar. Det är det som ligger bakom alla utslag av skenbart oförklarlig fransk skugggrådsla. Framände civilisationsföder har sett dagn, andra folka har gjort anspråk på att vara kulturbarbare, ja, till och med mänsklighetens ändliga ledare. Den röda stjärnan har gått upp och lovat en hel här av korsfarare under sitt baner.

En kollektivtivistisk livsupplättning gör sig gällande på bekostnad av den individualistiska, som fört alla Frankrike civilisatrice till seger. Rationaliseringen och mekaniseringen annular sönder de franska livsvärdena, till för bit. Och Frankrike har inte komnat vara med på galopp! Det kan inte vara med — ty det skulle betyda ett erkännande av att alla Frankrike civilisatrice har upphört att existera. Det skulle betyda att Frankrike intrangerades i det gråa ledet — en stat bland stater, ingenting annat. Det skulle betyda ett erkännande av dödsdomen över den franska kulturhögemed.

Frankrike är bestuget att spjåra emot tiden. Det fasthåller envis vid kravet på sin kulturella hegemoni,

det framhårdar i sin tro, att den som står mot Frankrike, står mot Gud och mänskligheten. Därför rustar Frankrike, och kan inte annat. Därför ropar det på garanti, och status quo. Därför misstror det alla. Därför slår det sig patetiskt för sitt bröst och slungar ut ett anatemat mot kulturrens och humanitetens fiender, var gång franska intressen står på spel. Frankrikes arméer och diplomati har ett försvarar inte blott den franska nationen och staten, utan även — och framför allt — den hotade världsmålet som heter la France civilisatrice.

När Frankrike lade grunden till denna världsmakt, var det revolutionär och skapande. Nu, då det bereder sig på ett hopplöst försvar, är det reaktionär och bromsande. Från att ha varit korsfararen, har Frankrike blivit den ståndaktiga temsoldaten. Och som sådan en ganska obekvämt medlem i den europeiska federationen och den moderna världsoorden över huvud.

Så mycket har emellerit alla Frankrike civilisatrice och de värden det representerar betytt för var och en av oss, att varje uppgörelse med Frankrike måste bli en uppgörelse med vårt eget förgångna — och därför smärtsamt. Det är intressant att konstatera, hur klart en författare som Sieburg — en tysk journalist som skänkt oss de senaste årens viktigaste studie över Frankrike — ingett detta. Han framhåller uttryckligen att han velat dröja vid bilden av det Frankrike som varit — liksom vid minnet av ett för alltid förlorat paradiss — lann han ger sig den framryckande rationaliseringen och kollektivtivisteringen i våld.

I likhet med Sieburg torde var och en av oss — i förkännan av den genomgående förändring som före-

står kända ett behov att dröja vid det förgångna. Kanske inte för att vi skulle längta tillbaka till det, men för att vi måste göra upp räkningen med det.

Vi måste göra klart för oss att alla Frankrike civilisatrice har upphört att existera, och att vi, var gång vi understödda reaktionära krafter, enderlösingar en tragisk och oundgänglig förluskamp. Individualismens altaron står övergivna av de skapande krafterna. Deras eld har stöcknat. Mänskligheten har vänt sitt ansikte mot andra flammade offerplatser. Det hjälper oss inte det bittersta att utpeka Frankrike såsom baksvärare — Frankrike är i detta fall endast den symboliskt framträdande representanten för det förgångna makter. Det är som oss själva, inom våra egna samhällen, i vår egen politiska

En liten sommarkonsert.

Bland de förtäffliga öfven av olika slag, som Skansen tillhandshåller under sommarsäsongerna, är det ett, som man bara kan komma över just där, och det är Musikstudieterna i Seglora kyrka. Om man bortser från radiokonserter som äro osakliga för sig, samt dans- och restaurangmusik och den motvarigheten liit varans, som till följd av sin egenartad avhäng till ett huvudsakligen sitt dyra, finns det infat till i hela Stockholm mera än under sommaren kan i andra rikliga musik. Men mänskian behövs musik, en stund tilland när hon kan gå i den egendomliga och obegränsade värld som den utgör och genom att iråsa de självmörigenhet, som därvid måste tas i beakt, komma bort från sina vanliga bytynerne kretslöpp.

Musikstudieterna i Seglora, som äro som en försökskvällarna slodan hålla ätt och som äro avsedda att utprepa så långa summaren räckter, äro inte språkfästa. De räcka en timme. Därvid utlösas olika kompositioner, t. ex. ett par

och sociala kamp, i vårt eget personliga handlande på livets olika områden, vi måste bekämpa de reaktionära krafter, som i detta nu tvångar Frankrike att upprätthålla fiktionen av ett status quo — ett tillstånd som livet inte känner.

När jag tänker på detta, på Frankrikes ömdergörighet, på det förgångna makt och på alla de födslovändor som förestår, hör jag några hotfulla strofer ringa i minna öron — en revolutionsskalds stråff- och varningsdik till Europa: Dig ett barbarisk lyra kallar! Och jag tänker, att en ny Sankta Johanna kanske redan går och lyssnar till sina röster/hemma i sin by, beredd att ålyda dem och utföra deras befallningar, vore det så mot en hel värld av modstulenhett, skugggrådsla och fanfnytt. Hagar Olsson.

Fasciststaten och “den italienske avfällingen”.

(Forts. fr. sid. 1).

Kampen om morgondagens trupper.

Mycken antifascistisk oro kom Mussolini att för cirka ett halvår sedan med ånnu större energi än tidigare ägna sig åt de olika fascistiska ungdomsorganisationernas utveckling: när morgondagens hot står vid det ännu viktigare att försöka sig om starka, friska reservtrupper. Mångfaldiga misslyckade försöks lärdomen det fullständigt omöjliga i att vidare tänka på något som helst “samarbetet” fick Pius XI att utengfar samtidigt börja omorganiserå och stärka de av kyrkan ledade ungdomssammanslutningarna. Han ville i sin tur bereda och öva sina kämpar.

Så kom det oundvikliga. I maj hade Azione Cattolica ledare möte första gången efter det störsoningens ingått, och mottogs i högtidlig audiens av påven. «Här går arbetet?» frågade Pius XI. «Allra, svarade Aziones president. «Våra föreningshus brännas. Våra unga medlemmar äro ständigt föremål för förföljelse. En katolsk studentkongress som skulle hållits i Ferrara, blev av regeringen förbjoden. Våra fönningar ha alla undertryckts. På alla håll äro vi stängda och motarbetade.» «Men varför ropa ni inte ut allt detta», inföll påven. «Vi måste organiserå vår press och i den dag för dag redogöra för förföljelser och svårigheter.»

Dialogen trycktes i Osservatore Romano, Vatikanens tidning. Dagen därpå krossades de första förestörrarna i romerska kollegier och kyrkor och skedde de första övertalningar på katolska studenter. Årslång latent tvist hade blivit öppen karaktär.

Motsättningen Påven — Mussolini skarpare än någonsin.

I skrivande stund mer öfersonig än någonsin. I pressen har regeringen låtit anklaga Azione Cattolica för politisk propaganda. Dessa anktigelser ha emellerit helt utelämnats i de noter som den italienske ambassadören vid påvestaten överlämnat till den påvliga nuntien. Och upplösts har icke Azione men väl en rad ungdomsföreningar som ingen drömt om att ställa i samband med politik. Upplösta — det bör kanske tillfogas — utan någon som helst diplomatisk varning, tvärtom samma afton som nyssnämnda nuntie förskräts om att låtet nytt stode för dörren.

Pius XI fördömer den fascistiska läran.

För sin del har Pius XI, som beaktat, sånt ut enencyklika vari han på ett sätt som aldrig tidigare har avstått från fascismen och fördömer dess statslära. Och som han, för att än tydligare understryka sin önskan att tala öppet för all världen, riktar

ej till Italiens men till alla den katolska kyrkans löskopar, och till yttermera visso låtit publicera först i England, Amerika och Frankrike och sedan — ett dyg senare — i Italien.

Att detta förläringssätt väckt fascisternas vildeste vrede beror på att påven alltså därigenom säger ifrån: «Jag är ej italiener, som ni anse. Och kyrkan är ej en Italiens nationella tillhörighet. Kyrkan är international. Tillhör ingen och alla. Står över allt och alla.»

Fascisternas svar är smädelser.

För ett par dagar sedan spreds över Rom en liten broschyr i vilken det bland annat står: «en skara svart-skjortor bör bekämpa sig den italienske avfällingen Achille Ratti, i rinnegato italiano Achille Ratti, (Ratti är Pius XI:s familjenamn. Red:s anm.) och hans eländiga medbrottslingar, som lika litet som han äro värda att vidare kallas Italianare. Och de böra sedan allesammans med exemplarisk stråghet dömas av specialdomstolen för fasciststatens beskydd.»

Det är intressant att dylika hotelser och smädelser få spridas, trots att lagen faktisk för dylika «förelseers stadgar längelse från två till sju år. Det är ännu intressantare att på detta barleska vis få nytt bebygg, var till upphetsad nationalism leder.

Balilla eller Azione Cattolica?

Pius XI har låtit meddela regeringen att han ej kan börja några som helst förhandlingar förrän de katolska ungdomsföreningarna öpp-

nats igen. Mussolini har svarat genom att för första förbjuda fascistier att vidare vara medlemmar i Azione Cattolica, och för det andra genom att påbjuda ny och intensiv fascistisk propaganda «inom alla följdagar och på alla orter». I syfte att därigenom inom kort slå Italiens ungdom» skall «utan det allra minsta undantag» (illhöra fascismens organisationer. Varpå han, för att ytterligare visa sin kärlek till Balilla och sin iver att främja dess syften, till dess väntiga rikliga ansåg lagt en gåva på en million.

Hittills har Italiensk överklass i stor utsträckning lyckats hålla sina barn utanför Balilla och därrefter följande ynglingaorganisationer. Numera kommer detta att bliva här när omöjligt! Påtryckning kommer att utövas på allt sätt, föräldrarna kunna ej längre sträva emot.

Skall fasciststatens murar störta?

Men därigenom slår fascismen utan tvivel över målet. Att de sista veckorna återväckt och strögrat en antiliderikalism som man sedan generationer måst räkna med i Italien och som är något av det för fascismen mest utmärkande är olivaktligt. Att de samtidigt starkt en begynnande på en gång strängt katolsk och strängt antifascistisk rörelse är lika säkert. När fasciststatens byggnad just tycktes fastare, starkare än någonsin, skakas den plögtigt från grundval till tak, och åskådaren ser förändrad torn falla och murar brytas sönder.

Ny kurs i Ryssland.

(Forts. fr. sid. 1.)

forta från arbetet på Rysslands uppbyggande.

Slutligen bör ett nytt system införas i fabriksrika, sått varje arbetare får ta ansvar för sitt arbete och de nitiska och skickliga få erkännande för sina prestationer i form av större förlidning.

Stalin har fått bakläxa och låst på den. Föreställningen att prestigen kräver att en ledare aldrig kan ha orätt tycks icke finnas hos honom i samma grad som hos vår Ekman.

Det är inte värt att yttra sig om hur långt den nya inriktningen betyder ett nedslag för den kommunistiska lesen, att mänskian kan vara maktigt kollektiva ansträngningar och finna tillfredsställelse i kollektiva resultat och belöningar. Det är väl mindre på de dugliga bristande ambition systemet hakat upp sig än på de passivis bristande ansvarskänsla. En ideell mänskian kan arbeta för det bästa hela och skänka det sitt resultat. Men han orkar icke släpa på dem som snylta på hans kraft.

På sina håll utlagges det som skett så, att Sovjet övergår till det statskapitalistiska systemet. Eftersom de övriga staterna i Europa utveckla sig i den riktningen, skulle de två världarna från olika utgångspunkter närma sig varann.

Om försöken att med goda få med de burgerliga elementen i arbetet för Ryssland kan man säga som om Hooverks aktionen: de borde ha skett för IQ år sedan.